

РЕЦЕНЗІЯ

Романової Наталі Василівни, докторки філологічних наук, доцентки, професорки кафедри німецької та романської філології Факультету української й іноземної філології та журналістики Херсонського державного університету на дисертацію Ставенко Олени Вікторівни “Австралійські художні наративи для дітей: лінгвокультурний аспект”, подану до захисту на здобуття наукового ступеня докторки філософії зі спеціальності 035 Філологія 03 Гуманітарні науки

1. Актуальність теми дослідження

У сучасній лінгвістиці тексту проблема наративу або оповіді є однією з найбільш популярних та неоднозначних (І. Папуша). Тему рецензованої праці, в якій досліджують лінгвокультурні особливості “нарративного конструювання австралійських художніх тестів для дітей ХХ–ХХІ століть”, вважаємо не лише *актуальною*, а й надскладною, оскільки здобувачка прагне вирішити п’ять завдань теоретичного (1-2 завдання), методологічного (3 завдання) та прикладного (4, 5) характеру (с. 20). *Актуальність теми дослідження* підтверджено й через колективну наукову тему “Лінгвокогнітивні й комунікативно-прагматичні аспекти дослідження тексту”, над якою працює науково-педагогічний колектив кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова Херсонського державного університету (Державний реєстраційний номер 0117U006792), затвердженої 26.12.2017 р. та уточненої 21.12.2020 р. на засіданні вченої ради, відповідно.

Особливо відзначаємо комплексний характер дослідження, взаємозв’язок теорії і практики, новий емпіричний матеріал, що враховує семантичну еволюцію австралійської художньої літератури для дітей певної вікової категорії. Сюди додаємо й методологічний апарат, формулювання якого авторка здійснює на перетині двох наук – літературознавства (розділ наратологія) та лінгвокультурології, а також класифікацію австралійських художніх етнонаративів для дітей (тут і далі новітні терміни наратології О.В. Ставенко). Започаткований наратологічно-культурологічний підхід до вивчення художніх етнонаративів для дітей орієнтує на *беззаперечну актуальність* дисертації Олени Вікторівни Ставенко, яка відповідає провідним тенденціям сучасної вітчизняної філології, новітнім гуманітарним стратегіям та запитам лінгвоспільноти.

2. Наукова новизна результатів дисертації

Австралійська література для дітей рідко потрапляє в поле зору вітчизняних науковців. Крім здобувачки, наукову проблему студіювали У.С. Баран (2016), М.В. Варданын (2019), Н.О. Любарець (2019), І.О. Маляренко (2012, 2013), А.О. Цапів (2018, 2029, 2020). Проте спеціальної кваліфікаційної наукової праці до тепер на теренах України не було. За таких міркувань дисертація “Австралійські художні наративи для дітей: лінгвокультурний аспект” Олени Вікторівни Ставенко є *новаторською науковою розвідкою*, що охоплює 2148 умовних сторінок художньої австралійської літератури к. ХІХ – поч. ХХІ століть жанрів літературної казки та короткого оповідання з ілюстраціями та без ілюстрацій (с. 20, 40). *Уперше* розмірковують про екстралінгвістичні чинники створення

художніх наративів для австралійських дітей, *уперше* пропонують наратологічно-культурологічний підхід до дослідження феномену та його класифікацію. Разом з тим *конкретизують* уявлення про наративне конструювання, наративні прийоми, етнокультурно марковані лінгвостилістичні засоби творення художніх текстів для дітей. *Новизною* відзначається і комплексна методика концептуального аналізу образів етноперсонажів, розроблена на основі методики лінгвокогнітивного аналізу словесного поетичного образу професорки Л.І. Белехової (2002), і модифікація ідеї професорки М. Ніколаєвої (2016) щодо моделі історичного розвитку художніх текстів для дітей Австралії. Це дає змогу *по-новому* сприймати таксони австралійських художніх етнонаративів та образи етноперсонажів.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації

Результати дисертації Олени Вікторівни Ставенко є суттєвим внеском у лінгвістику тексту зокрема в лінгвостилістичний аналіз засобів репрезентації хронотопу, персонажів, наратора, фокалізатора. *Теоретичним внеском здобувачки* є висвітлення особливостей сюжетної і композиційної організації художніх текстів для дітей жанру літературна казка та короткі оповідання. Евристичну цінність має інтерпретація особливостей наративного конструювання художніх етнонаративів для австралійських дітей, візуальні та вербальні засоби їхнього втілення. Цим засвідчено унікальність адресата як репрезентанта етнокультурної спільноти. *Практичне значення* запропонованих результатів дисертації очевидне: її матеріали та висновки можуть бути застосовані як під час теоретичної, так і практичної чи спеціальної (вибіркова компонента) підготовки майбутніх фахівців-філологів та перекладачів, а також у відповідних студіюваннях або при написанні кваліфікаційних наукових робіт у закладах вищої освіти.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження

Методологічну наукову основу дисертації Олени Вікторівни Ставенко складають лінгвістика тексту (А. Аарне, Ю.В. Вишницька, В.Я. Пропп, С. Томпсон, Г.Й. Утер та ін.), лінгвокультурологія (К. Бредфорд, А.П. Загнітко, М. Ніколаєва, П. Нодельман, Дж. Стефенс, П. Хант, З. Шавіт, А. Цапів та ін.), етнолінгвістика (І. Голубовська, В.В. Жайворонок), когнітивна лінгвістика (Г. Лещенко, І.О. Маляренко, Д.М. Павкін, О.С. Пальчевська та ін.), психологія (Л.С.Выготский, Г.С. Костюк, Ж. Пиаже, Б. Инхельдер, О.П. Сергеєнкова, О.А. Столярчук, О.П. Коханова, О.В. Пасєка та ін.), педагогіка (Д.М. Білецький, Ф.Х. Гурвич, У. Гнідець, О. Квас, В. Кемінь та ін.), перекладознавство (М. Бережна, А.Є. Здражко, О. Ребрій, Г.М. Удовіченко та ін.). Застосовано комплекс взаємодіючих загальнонаукових (індукція, аналіз, синтез, узагальнення, моделювання) і спеціальних літературознавчих (контекстуальний, психоаналітичний (архетипний аналіз), семантичний, наративний, інтерпретаційно-текстовий, стилістичний) та лінгвістичних (концептуальний, лексико-семантичний, лінгвостилістичний, лексикографічний, семіотичний, лінгвокультуремний аналіз) методів, що привнесло в дисертаційне дослідження об'єктивність та наукову широту і глибину. Опрацьована в дисертації наукова література – 327 позицій у тому числі 176 джерел іноземними мовами –

підтверджує *зрілість, коректність, валідність* рецензованої кваліфікаційної наукової праці.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності

Метою свого дослідження Олена Вікторівна Ставенко визначає виявлення і характеристику нарративних та лінгвокультурних особливостей творення австралійських художніх текстів для дітей (с. 20). Заявленій меті підпорядковують *п'ять завдань*, за якими стоять загальна логіка науково-дослідницького пошуку та його локальні акценти. З тексту рукопису дисертації видно, що всі *завдання виконано послідовно, мету досягнуто* і, відповідно, *робота готова*. Дисертацію визнаємо якісною науковою філологічною студією, в якій закарбовано фахову компетентність Олени Вікторівни Ставенко, її концептуальні знання з проблематики, необхідні вміння та навички. Вважаємо, що ця дисертація *відповідає науковому ступеню доктора філософії* зі спеціальності 035 Філологія 03 Гуманітарні науки.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях

Основні результати рецензованої дисертації опубліковано у фахових виданнях категорії Б одноосібно та колективно впродовж 2017–2023 років. Географія публікацій розлога: від міста Бельгії *Брюссель* (*Science and Education a New Dimension. Philology*, 204. 2019. Р. 86–93) до міст України, зокрема, *Запоріжжя* (*Нова філологія*, 80. Т. 2. 2020. С. 250–263), *Кропивницький* (*Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, 153. 2017. С. 160–164), *Ужгород* (*Закарпатські філологічні студії*, 6. 2018. С. 71–78), *Херсон* (*Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Перекладознавство та міжкультурна комунікація»*, 4. 2017. С. 98–103; 2. 2018. С. 178–182; *Серія «Лінгвістика»*, 34. Т. 2. 2018. С. 196–200; *Серія «Германістика та міжкультурна комунікація»*, 1. 2019. С. 104–112; 1. 2023. С. 90–99; “*особистий внесок*” авторки в наукову статтю вказано чітко, стисло, конкретно (с. 13, 291). Загальна кількість публікацій – 15 статей і тез. У наведених наукових журналах і збірниках, а також у матеріалах *5-ти міжнародних* та *6-ти всеукраїнських науково-практичних конференцій* репрезентовано *повною мірою* історичну ретроспективу австралійської літератури для дітей, композитно-сюжетну організацію австралійських літературних казок та коротких оповідань для дітей, етноконцепт *BUSH* у коротких оповіданнях Дороті Волл, міфопоетику австралійських літературних ініціаційних казок, лінгвокультурні особливості створення образів персонажів та хронотопу, культурологічні особливості австралійських літературних казок, жанрову своєрідність, відповідно, мультимодальні образи в австралійських художніх етнонаративах для дітей, трансляційну специфіку, таксономію австралійських художніх етнонаративів для дітей тощо. Всі доповіді й промови на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях виголошено здобувачкою *одноосібно*, що свідчить про фаховість здобувачки та її особистий внесок у рецензовану працю.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу

Логіка та композиція дисертації Олени Вікторівни Ставенко відповідають кваліфікаційним вимогам та вітчизняним науковим традиціям. Основні структурні *елементи дисертації* – титульний аркуш, анотація українською та англійською мовами, список публікацій здобувачки, зміст роботи, перелік умовних позначень, вступ, чотири розділи з підрозділами та висновками, загальні висновки, список використаних джерел, список джерел ілюстративного матеріалу, додатки (с. 15–16). *Титульний аркуш* інформує про назву вищого навчального закладу, де виконано дисертацію та де проводитиметься її захист, про назву органів, до сфери управління яких належить вищий навчальний заклад; тип і форму наукової праці; прізвище, ім'я, по батькові авторки; індекс УДК; назву дисертації; шифр і назву спеціальності, шифр і назву галузі знань; науковий ступінь, на який претендує здобувачка; довідку про авторство та добросовісність; науковий портрет керівниці; назву міста та рік. *Анотації* – довідкові; відображають скорочений варіант основних результатів дослідження із елементами наукової новизни, практичного значення та містять 15 ключових слів і словосполучень, релевантних основному змісту дисертації та тематиці дослідження, маніфестують *високу професійну та академічну кваліфікацію здобувачки*. *Список публікацій* оформлено за новими стандартами, в хронологічному порядку. *Зміст* наукової праці еквівалентний переліку структурних частин дисертації, розкриває в головних рисах задум та логіку думок здобувачки. *Перелік умовних позначень* стосується спеціальної термінології, активно задіяної в тексті дисертації, наприклад: “АХЕД – австралійські художні етнонаративи для дітей; АНТ – австралійські народні тексти; ДХЕД – дидактичні художні етнонаративи для дітей; ЕХЕД – етіологічні художні етнонаративи для дітей; ІХЕД – ініціаційні художні етнонаративи для дітей; КСО – композиційно-сюжетна організація; ПХЕД – пригодницькі художні етнонаративи для дітей; ХТД – художні тексти для дітей” (с. 17). Кожний з наведених вище термінів зрозумілий, однозначний, усталений, нормативний. З певним застереженням стверджуємо, що формується нова термінологічна система, інкорпорована до наукової картини світу сучасного вітчизняного наратолога та лінгвокультуролога.

У *вступі* обґрунтовують актуальність дослідження, вказують на його зв'язок із науковими програмами, планами, темами, окреслюють мету студювання, диференціюють завдання, акцентують свою увагу на об'єкті, предметі, відповідно, описують матеріал та методи дослідження, визначають наукову новизну роботи, декларують наукові положення, що виносяться на захист, викладають теоретичне та практичне значення, ілюструють апробацію основних положень і результатів дослідження, перераховують статистичні дані публікацій та констатують структуру дисертації з кількісними показниками (с. 18–25).

Перший розділ знайомить із поняттям “дитина як адресат художнього тексту”, що розгортається через специфіку понять “дитяча література”, “коло дитячого читання”, “література для дітей та юнацтва”, “література для дітей”, “художні тексти для дітей”, семіотичною моделлю еволюції літератури для дітей, що актуалізує появу авторської моделі історичного розвитку

австралійських художніх текстів для дітей. Етапи історичного становлення австралійських художніх текстів для дітей пов'язують з дидактично-художньою, літературною, фольклорною, художньо-поліфонічною традиціями. Спираючись на концепцію своєї наукової керівниці А.О. Цапів (с. 71, 81), здобувачка інтерпретує етнокультурні особливості та етнокультурну специфіку будови австралійських художніх текстів для дітей (с. 26–81).

Другий розділ стає одним із майданчиків для глибоких і цікавих розмірковувань над методологією наратологічно-культурологічного аналізу австралійських художніх етнонаративів для дітей. Алгоритм аналізування обґрунтований, чіткий, логічний, поділений на чотири етапи. До кожного етапу запропоновано “методи дослідження сучасної наратології, лінгвокультурології, лінгвістики тексту та лінгвостилістики” (с. 110). На перших трьох етапах домінує процес виявлення певних характеристик, що зумовлюють становлення австралійської літератури для дітей, конструювання художніх етнонаративів, об'єктивацію лінгвокультурних смислів, на завершальному, четвертому етапі, розробляють таксономію художніх етнонаративів для дітей Австралії. Критеріями класифікації є сюжет історії та наративні й лінгвокультурні особливості її конструювання. Запропоновано чотири типи австралійських художніх етнонаративів для дітей та типологію етноперсонажів, витoki якої сягають типології словесних поетичних образів, виділених професоркою Л.І. Белєховою в образному просторі американської поезії (с. 85–121).

У *третьому розділі* здобувачка успішно реалізує наратологічно-культурологічний підхід до аналізування австралійських художніх етнонаративів для дітей, встановлює етнокультурні смисли, приховані в культурних архетипах, етноархетипах, лінгвокультурних концептах, етноконцептах, реаліях, етнореаліях. Особливу увагу акцентують на вербалізації етнохронотопа, реконструйованого через концептуальні імплікації етноміфологеми *Dreamtime*. Експліковані в наративних епізодах мотиви етноархетипу *Дрімінг* тлумачать через семантику “творення нового (пробудження), подорожі, метаморфози, збереження природи, порушення закону, покарання, відновлення справедливості, пошуку, випробовування, винагороди й ініціації” (с. 132). У структурі етноконцепта *BUSH* виокремлюють і унаочнюють поняттєві, образні й ціннісні прошарки, доводять його самотність через наративний прийом автохтонізації (с. 144). Основні наративні прийоми створення етнохронотопа мислять як лінеаризацію художнього часу, ретроспекцію, проспекцію, дрімтаймінг, автохтонізацію, опозиційність, циклізацію художнього простору. Етноперсонажей, в свою чергу, розуміють як сукупність неповторних зовнішніх і внутрішніх ознак дійових осіб, утілених етноміфологемами, архетипними образами, лінгвокультуремами, реаліями, етнореаліями, протиставлених в наративах через антитези: “свій::чужий, безпечний::небезпечний, гарний::поганий”. Проводять паралелі між словесним поетичним образом, оригінальну типологію яких запропонувала професорка Л.І. Белєхова, та образами австралійських художніх етнонаративів (с. 154–155).

Четвертий розділ дисертації присвячено таксономічному поділу австралійських художніх етнонаративів для дітей та типології етноперсонажів. Таксономія австралійських художніх етнонаративів для дітей репрезентована чотирма різновидами: 1) дидактичні (с. 198), 2) етіологічні (с. 221), 3) ініціаційні (с. 236), 4) пригодницькі (с. 239, 243). Здобувачка переконливо доводить актуальність моделей для кожної категорії. Дидактичні художні етнонаративи для дітей, на думку Олени Вікторівни, можна сконструювати через модель “вчинок або випадок – його наслідки – пояснення цього вчинку/випадку”, етіологічні – через кульмінаційний момент, найбільш напружену точку розгортання наративу, ініціаційні – через “пошук бажаного й цінного предмету – таємні знання – винагорода – ініціація”, пригодницькі – через “подорож – пригоди – повернення додому”. Приємно відзначити, що нараепізодичні маркери кожної аналізованої тут моделі систематизовано та прокоментовано, типи й підтипи етноперсонажів ідентифіковано за ознакою знань, об’єктивованих у персонажних образах.

У **висновках** вказано домінантні функції художніх текстів для дітей від 2-х до 12-ти років, узагальнено модель наративу в літературній казці та короткому оповіданні, репрезентовано історичний розвиток австралійської літератури для дітей, визначено поняття художнього етнонаративу та переваги наратологічно-культурологічного підходу до дослідження австралійських художніх етнонаративів для дітей, доведено важливість етноархетипу Дрімінг для австралійської лінгвокультури, маніфестовано образні й ціннісні смисли етноконцепту *BUSH*, основні наративні прийоми створення етнохронотопу. У всій повноті розкрито таксономію австралійських художніх етнонаративів для дітей у тому числі класифікації, типологія етноперсонажів, лінгвостилістичні механізми формування і функціонування певного типу і підтипу етноперсонажу. Належну увагу приділено також національній ідентичності та її реалізації через художню літературу для дітей, підтверджено практичне значення дисертації. Перспективу подальших досліджень вбачають у художніх наративах для дітей в річищі інших жанрів та лінгвокультур.

Список використаних джерел і список джерел ілюстративного матеріалу укладено в алфавітному порядку за наскрізною нумерацією, дотримуючись стандарту АРА. **Додатки** диференційовано на А і Б. У **додатку А** розміщено **Список публікацій здобувачки** з трьома рубриками: “**Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації**”, “**Статті в наукових періодичних виданнях інших держав**”, “**Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації**”. Кожна із рубрик відтворює самостійну роботу здобувачки, укладена мовою статті чи тез (українська мова), за хронологічним принципом (2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023), пронумерована послідовно арабськими цифрами, оформлена згідно із державним стандартом. **Додаток Б** тотожний глосарію нових і малозрозумілих слів і словосполучень до тематики дисертації. Доходимо висновку як про **самостійне виконання** дисертації, так і її **завершений формат**. **Обсяг рукопису** кваліфікаційної наукової праці становить 299 сторінок, із них – 258 сторінок

основного тексту. **Оформлення дисертації**, як уже зазначалось, відповідає стандарту АРА.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації

Усі положення рецензованої дисертації сформульовано науково коректно, чітко, лаконічно, оприлюднені ідеї, твердження, результати самостійні, науково-методологічно обґрунтовані, належать здобувачці дисертації. Цитування і посилання на першоджерела більшою мірою етичні, оформлені згідно з вимогами, що висуваються до праць такого типу. Роботу перевірено на **антиплагіат** (Довідка Юнічек від 04.09.2023; ID файлу 1015468938). При цьому не виявлено **ані фабрикації, ані фальсифікації**. Щоправда, виявлено **модифікацію тексту**. Йдеться про “замінені символи (12 сторінок) та підозріле форматування (48 сторінок)”. Всі наукові та ілюстративні джерела кваліфікаційної наукової праці валідні, її проміжні та фінальні висновки обґрунтовані, що дає змогу стверджувати: **Олена Вікторівна Ставенко дотрималася як норм коректного покликання на наукові джерела, так і принципів наукової етики**.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Рецензовану наукову працю можна було б прийняти в поданому форматі, але процедура захисту передбачає публічні дискусії. Отже, пропонуємо кілька дискусійних міркувань:

9.1. Чи не могла б шановна Олена Вікторівна пояснити ігнорування поняття дитинства в античні часи та що вона мала на увазі під “сучасний етап” дитинства, заявленими, зокрема, на сторінці 27.

9.2. Аналізуючи художній текст, Ви детально зупинилися на педагогічному, психологічному, психофізіологічному, лінгвістичному тлумаченні феномену (с. 30–34). Просили б Вас прокоментувати поняття “художній текст” у річищі наратології та лінгвокультурології, оскільки саме прийоми цих наук домінують у запропонованому Вами новому підході до дослідження австралійських художніх текстів для дітей.

9.3. Ви подаєте переконливу періодизацію історичного розвитку австралійської художньої літератури для дітей, хоча постійно апелюєте до аллахтонних авторів (сторінки 52–62). Назвіть, будь ласка, основні механізми розмежування національної ментальності автохтонів і аллахтонів.

9.4. Також хочеться почути від Вас про критерії виокремлення лексичних одиниць зі значенням ключових мотивів сюжету історії (сторінка 87).

9.5. Ви приділяєте велику увагу візуальним засобам (с. 155, 161, 164, 182, 185, 208, 212) і стверджуєте, що ілюстрації дають змогу читачеві-дитині краще зрозуміти приховані етнокультурні смисли (с. 161). Чи є у цій площині відсилання до наочних образів етнонаративів та етноперсонажів? Як впливають ілюстрації на таксономію австралійських художніх етнонаративів для дітей?

9.6. На завершення відзначимо уникання фемінітивів (с. 1, 3, 19, 32, 34, 36, 37), окремі різночитання у прізвищах дослідників із посиланням на одне джерело – Загнітко (с. 104)/Загнітно (с. 105), на першоджерела країни-агресора

Список використаних джерел п. п. 3, 12–18, 23, 24, 35, 38, 42, 43, 52, 106, 107, 130, 132–134, 136, 148–150, ігнорування та анонімність рисунків (с. 25), відсутність аналізу рисунків та їх надлишкове різнобарв'я (с. 63, 65, 87, 97, 103, 132, 144, 155, 161, 164, 182, 185, 198, 208, 221, 236), помилки а) морфологічні (с. 1, 42, 45), б) лексичні (с. 45, 47), в) граматичні (с. 42, 43, 46), г) стилістичні (с. 42–47). Наведені дискусійні міркування не применшують загального позитивного й приємного враження від наукової праці Олени Вікторівни Ставенко.

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачкою теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей

Текст дисертації та рівень її апробації підтверджують той факт, що здобувачка наукового ступеня докторки філософії зі спеціальності 035 Філологія 03 Гуманітарні науки Олена Вікторівна Ставенко має *високий теоретичний рівень* фахової підготовки, *глибокі наукові знання, сформовані вміння, аналітичні навички та компетенції*, необхідні для створення наукових філологічних текстів, ведення наукової дискусії, узагальнення великих текстових масивів та наукового абстрагування.

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам

Загальна оцінка рецензованої дисертації, безумовно, *позитивна*, оскільки це новітня, актуальна, науково самостійна та перспективна наукова розвідка, яка репрезентує австралійські художні етнонаративи для дітей у новому світлі не лише на європейському, а й світовому рівні. Дисертація “*Австралійські художні етнонаративи для дітей: лінгвокультурний аспект*” відповідає всім кваліфікаційним вимогам за змістом, виконанням, оформленням, є завершеним дослідженням, у якому її авторка *Олена Вікторівна Ставенко* отримала науково обґрунтовані філологічні результати та зробила особистий внесок у лінгвістику тексту, започаткувавши новий підхід до вивчення художніх текстів для дітей жанрів літературна казка та коротке оповідання, побудувавши модель історичного розвитку художніх текстів для дітей Австралії, здійснивши таксономію австралійських художніх етнонаративів для дітей з урахуванням їх наративної та етнокультурної специфіки, розробивши типологію етноперсонажів та поняттєво-термінологічний апарат, відповідно.

Дисертація “*Австралійські художні етнонаративи для дітей: лінгвокультурний аспект*” відповідає вимогам п. 6-9 Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. “Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії” (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.) та Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. “Про затвердження вимог до оформлення дисертацій” (зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОН № 759 від 31.05.2019 р.), затвердженого в Міністерстві юстиції України 03.02.2017 р. за № 155/30023, а її авторка *Олена Вікторівна Ставенко* заслуговує на присудження наукового

ступеня докторки філософії за спеціальністю 035 Філологія 03 Гуманітарні науки.

Рецензентка:

професорка кафедри
німецької та романської філології
факультету української й іноземної
філології та журналістики
Херсонського державного університету,

докторка філологічних наук, доцентка

Наталя РОМАНОВА

Підпис В.В. Романової підтверджую
Начальниця відділу кадрів
03.01.2024

Н.А.Кудачук

